

ΦΥΣ 331 – Χειμερινό Εξάμηνο 2019

Τελική Εξέταση

Τρίτη 07/12/2019

Διάρκεια: 10:00 – 14:00

Σας δίνονται 10 ισοδύναμα προβλήματα και θα πρέπει να απαντήσετε σε όλα.
Σύνολο μονάδων 100.

Καλή Επιτυχία

Μερικές χρήσιμες σχέσεις:

$$u_1(p) = N \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ \frac{p_z}{E+m} \\ \frac{p_x + ip_y}{E+m} \end{pmatrix} \quad u_2(p) = N \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ \frac{p_x - ip_y}{E+m} \\ \frac{-p_z}{E+m} \end{pmatrix} \quad v_1(p) = N \begin{pmatrix} \frac{p_x - ip_y}{E+m} \\ \frac{-p_z}{E+m} \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \quad v_2(p) = N \begin{pmatrix} \frac{p_z}{E+m} \\ \frac{p_x + ip_y}{E+m} \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}$$

$$N = \sqrt{E+m}$$

$$u_\uparrow(\theta, \varphi) = N \begin{pmatrix} c \\ se^{i\varphi} \\ \frac{p}{E+m}c \\ \frac{pe^{i\varphi}}{E+m}s \end{pmatrix} \quad u_\downarrow(\theta, \varphi) = N \begin{pmatrix} -s \\ ce^{i\varphi} \\ \frac{p}{E+m}s \\ \frac{-pe^{i\varphi}}{E+m}c \end{pmatrix} \quad v_\uparrow(\theta, \varphi) = N \begin{pmatrix} \frac{p}{E+m}s \\ \frac{-pe^{i\varphi}}{E+m}c \\ -s \\ ce^{i\varphi} \end{pmatrix} \quad v_\downarrow(\theta, \varphi) = N \begin{pmatrix} \frac{p}{E+m}c \\ \frac{pe^{i\varphi}}{E+m}s \\ c \\ se^{i\varphi} \end{pmatrix}$$

$$c = \cos(\theta/2) \text{ και } s = \sin(\theta/2)$$

$$\gamma^0 = \begin{pmatrix} I & 0 \\ 0 & -I \end{pmatrix}, \quad \gamma^\mu = \begin{pmatrix} 0 & \sigma_\mu \\ -\sigma_\mu & 0 \end{pmatrix}, \quad \{\gamma^\mu, \gamma^\nu\} \equiv \gamma^\mu \gamma^\nu + \gamma^\nu \gamma^\mu = 2g^{\mu\nu}, \quad (\gamma^0)^\dagger = \gamma^0, \quad (\gamma^\mu)^\dagger = -\gamma^\mu$$

1. [10μ]

Για τις ακόλουθες αλληλεπιδράσεις να αναφέρετε τον νόμο διατήρησης ή οποιαδήποτε άλλον μηχανισμό υπεύθυνο ώστε οι ακόλουθες διεργασίες είτε να μην παρατηρούνται ή να έχουν πολύ μικρή ενεργό διατομή:

- (i) $n \rightarrow \pi^+ + e^-$
- (ii) $n \rightarrow p + e^-$
- (iii) $\pi^+ \rightarrow e^+ + \nu_e$ (ως προς την διεργασία $\pi^+ \rightarrow \mu^+ + \nu_\mu$)
- (iv) $\Lambda^0 \rightarrow K^+ + K^-$
- (v) $K_L^0 \rightarrow \pi^+ + \pi^-$

2. [10μ]

(α) Εξηγήστε τους λόγους για τους οποίους οι ακόλουθες διεργασίες επιτρέπονται ή απαγορεύονται: [3μ]

- (i) $p + \pi^- \rightarrow K^- + \Sigma^+$
- (ii) $d + d \rightarrow {}^4He + \pi^0$
- (iii) $K^- + p \rightarrow \Xi^- + K^+$

(β) Ποιος είναι ο λόγος των ενεργών διατομών των διεργασιών:
 $\sigma(p + p \rightarrow \pi^+ + d)/\sigma(n + p \rightarrow \pi^0 + d)$ στην ίδια ενέργεια κέντρου μάζας; [7μ]

3. [10μ]

Ένα σωματίδιο X έχει δύο κανάλια διάσπασης με μερικά πλάτη διάσπασης γ_1 (sec^{-1}) και γ_2 (sec^{-1}).

(α) Ποιά η ενδογενής αβεβαιότητα στη μάζα του σωματιδίου X ; [4μ]

(β) Μία από τις διασπάσεις του X είναι η διεργασία $X \rightarrow \pi^+ + \pi^+$ που πραγματοποιείται μέσω των ισχυρών αλληλεπιδράσεων. Τι μπορείτε να συμπεράνετε για το ισοτοπικό σπιν του σωματιδίου X ; [6μ]

4. [10μ]

Οι καταστάσεις $|K^0\rangle$ και $|\bar{K}^0\rangle$ των ουδέτερων K -μεσονίων, μπορούν να γραφούν ως

γραμμικός συνδυασμός των καταστάσεων $|K_L\rangle$ και $|K_s\rangle$: $|K^0\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}}(|K_L\rangle + |K_s\rangle)$ και

$|\bar{K}^0\rangle = \frac{1}{\sqrt{2}}(|K_L\rangle - |K_s\rangle)$. Οι καταστάσεις $|K_L\rangle$ και $|K_s\rangle$ να αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους

χρόνους ζωής $\tau_{K_L} = \frac{1}{\gamma_{K_L}}$ και $\tau_{K_s} = \frac{1}{\gamma_{K_s}}$ και συγκεκριμένες αλλά διαφορετικές μάζες

$m_{K_L}c^2 \neq m_{K_S}c^2$. Έστω ότι τη χρονική στιγμή $t = 0$, παράγεται ένα μεσόνιο στην κατάσταση $|\psi(t=0)\rangle = |K^0\rangle$. Έστω ότι μετά από χρόνο t , η πιθανότητα να βρεθεί το σύστημα στην κατάσταση $|K^0\rangle$ είναι $P_0(t)$ και η πιθανότητα να βρεθεί στην κατάσταση $|\bar{K}^0\rangle$ είναι $\bar{P}_0(t)$. Βρείτε μία σχέση για την διαφορά $P_0(t) - \bar{P}_0(t)$ συναρτήσει των γ_{K_L} , γ_{K_S} , $m_{K_L}c^2$ και $m_{K_S}c^2$. Θεωρήστε ότι η CP διατηρείται.

5. [10μ]

- (α) Προσδιορίστε την μικρότερη και μεγαλύτερη γωνία μεταξύ δύο σωματιδίων μηδενικής μάζας τα οποία παράγονται κατά τη διάσπαση ενός σωματιδίου μάζας m και ορμής \vec{p} . [8μ]
(β) Ένα ηλεκτρομαγνητικό καλορίμετρο μπορεί να ξεχωρίσει ηλεκτρομαγνητικές καταιγίδες που προκαλούνται από φωτόνια μεγάλης ενέργειας, όταν η γωνιακή απόσταση των δύο καταιγίδων είναι μεγαλύτερη από 5° . Το καλορίμετρο χρησιμοποιείται για την ανίχνευση π^0 . Ποια είναι η μέγιστη ενέργεια που μπορεί να έχουν τα π^0 , ώστε οποιαδήποτε π^0 διάσπαση να μπορεί να ανακατασκευαστεί ως ζεύγος φωτονίων. [2μ]

6. [10μ]

- (α) Το μποζόνιο Higgs ανακαλύφθηκε στον LHC του CERN το 2012.
(i) Σχεδιάστε τα δύο βασικά διαγράμματα παραγωγής του. [2μ]
(ii) Αναφέρετε τρεις βασικές διεργασίες διάσπασής του εκτός αυτής μέσω ζεύγους φωτονίων και ζεύγους Z μποζονίων και περιγράψτε τη σημασία τους στη φυσική του Higgs μποζονίου και τους λόγους που κατά τη γνώμη σας είναι περισσότερο δύσκολη ανίχνευσή τους. [3μ]

- (β) Ο ρυθμός διάσπασης ενός Higgs μποζονίου σε ζεύγος φερμιονίων μπορεί να γραφεί:

$$\Gamma = \frac{p^*}{8\pi m_H^2} \left\langle M_{fi} \right\rangle^2, \text{ όπου } p^* \text{ είναι η ορμή στο σύστημα αναφοράς του κέντρου μάζας, } m_H$$

είναι η μάζα του Higgs και $\left\langle M_{fi} \right\rangle$ είναι το πινακοστοιχείο που περιγράφει τη διεργασία και

$$\text{δίνεται από τη σχέση: } \left\langle M_{fi} \right\rangle = \frac{g_W m_f p^*}{m_W}, \text{ όπου } m_W \text{ είναι η μάζα του W, } m_f \text{ είναι η μάζα του}$$

φερμιονίου και g_W είναι η σταθερά σύζευξης των ασθενών αλληλεπιδράσεων.

Να δείξετε ότι ο ρυθμός διάσπασης $H \rightarrow f\bar{f}$ δίνεται από τη σχέση:

$$\Gamma = N_c \left(\frac{G_F m_f^2 m_H}{4\sqrt{2}\pi} \right) \left(1 - \frac{4m_f^2}{m_H^2} \right)^{\frac{3}{2}}, \text{ όπου } G_F = 1.2 \times 10^{-3} GeV^{-2} = \sqrt{2} g_W^2 / 8m_W^2 \text{ η σταθερά Fermi}$$

και N_c ο αριθμός των χρωμάτων. Εξηγήστε τι θα πρέπει να θεωρήσετε ώστε να λάβετε υπόψη στον υπολογισμό σας το spin και το χρώμα. Δίνεται ότι $\hbar = 6.6 \times 10^{-23} GeV sec$. [5μ]

7. [10μ]

Αν δράσουμε στην εξίσωση Dirac $(i\gamma^\mu \partial_\mu - m)\psi = 0$ με $\gamma^\nu \partial_\nu$, δείξτε ότι οι συνιστώσες της ψ ικανοποιούν την εξίσωση Klein-Gordon: $(\partial^\mu \partial_\mu + m^2)\psi = 0$.

8. [10μ]

Δείξτε ότι αν \hat{P} είναι ο τελεστής της parity, τότε $\hat{P}u_\uparrow(\theta, \varphi) = u_\downarrow(\pi - \theta, \pi + \varphi)$. Σχολιάστε το αποτέλεσμα σχετικά με το αποτέλεσμα της δράσης του τελεστή της parity σε ένα LH ή RH σωματίδιο.

9. [10μ]

(α) Δείξτε ότι ο τελεστής της helicity μπορεί να γραφεί στη μορφή: $\hat{h} = -\frac{1}{2} \frac{\gamma^0 \gamma^5 \vec{\gamma} \cdot \vec{p}}{|\vec{p}|}$. [5μ]

(β) Δείξτε ότι οι χειραλικοί τελεστές προβολής: $P_R = \frac{1}{2}(1 + \gamma^5)$ και $P_L = \frac{1}{2}(1 - \gamma^5)$ ικανοποιούν τις σχέσεις: $P_R + P_L = 1$, $P_R P_R = P_R$, $P_L P_L = P_L$ και $P_L P_R = 0$. [5μ]

10. [10μ]

Θεωρήστε το απλό μοντέλο ABC και την ελαστική σκέδαση $A + B \rightarrow A + B$ στο σύστημα αναφοράς του εργαστηρίου (το σωματίδιο B είναι αρχικά ακίνητο) και υποθέστε ακόμα ότι η αρχική ενέργεια E_1 του προσπίπτοντος σωματιδίου A ικανοποιεί τη σχέση $E_1 \ll m_B$, έτσι ώστε η ανάκρουση του στόχου μπορεί να αγνοηθεί.

(α) Χρησιμοποιήστε τον χρυσό κανόνα Fermi για σκέδαση για να δείξτε ότι η ενεργός διατομή σκέδασης δίνεται από τη σχέση: $\frac{d\sigma}{d\Omega} = \frac{|M|^2}{(8\pi m_B)^2}$. [2μ]

(β) Γράψτε τα διαγράμματα χαμηλότερης τάξης για την διεργασία σκέδασης στο ABC μοντέλο. [2μ]

(γ) Υπολογίστε το πλάτος της σκέδασης χρησιμοποιώντας τους κανόνες Feynman στο ABC μοντέλο. Να εκφράσετε το αποτέλεσμά σας χρησιμοποιώντας τις μεταβλητές Mandelstam s , t και/ή u ανάλογα αν είναι σχετικές στο πρόβλημα. [2μ]

(δ) Συνδυάστε τα αποτελέσματά σας από τα ερωτήματα (α) έως (γ) για να βρείτε την διαφορική ενεργό διατομή (στο όριο $E_1 \ll m_B$ και υποθέτοντας ότι m_A και m_C είναι πολύ μικρές ως προς την m_B). [2μ]

(ε) Δείξτε ότι η ολική ενεργός διατομή δίνεται από τη σχέση $\sigma = g^4 / (4\pi m_B^6)$ κάτω από τις συνθήκες που τέθηκαν στο ερώτημα (δ). [2μ]

For $I = 1$ (π, b, ρ, a): $u\bar{d}, (u\bar{u} - d\bar{d})/\sqrt{2}, d\bar{u}$;
for $I = 0$ ($\eta, \eta', h, h', \omega, \phi, f, f'$): $c_1(u\bar{u} + d\bar{d}) + c_2(s\bar{s})$

$\boxed{\pi^\pm}$

$$I^G(J^P) = 1^-(0^-)$$

Mass $m = 139.57061 \pm 0.00024$ MeV ($S = 1.6$)
Mean life $\tau = (2.6033 \pm 0.0005) \times 10^{-8}$ s ($S = 1.2$)
 $c\tau = 7.8045$ m

$\boxed{\pi^0}$

$$I^G(J^P C) = 1^-(0^-+)$$

Mass $m = 134.9770 \pm 0.0005$ MeV ($S = 1.1$)
 $m_{\pi^\pm} - m_{\pi^0} = 4.5936 \pm 0.0005$ MeV
Mean life $\tau = (8.52 \pm 0.18) \times 10^{-17}$ s ($S = 1.2$)
 $c\tau = 25.5$ nm

$K^+ = u\bar{s}$, $K^0 = d\bar{s}$, $\bar{K}^0 = \bar{d}s$, $K^- = \bar{u}s$, similarly for K^* 's

$\boxed{K^\pm}$

$$I(J^P) = \frac{1}{2}(0^-)$$

Mass $m = 493.677 \pm 0.016$ MeV [u] ($S = 2.8$)
Mean life $\tau = (1.2380 \pm 0.0020) \times 10^{-8}$ s ($S = 1.8$)
 $c\tau = 3.711$ m

$\boxed{K_S^0}$

$$I(J^P) = \frac{1}{2}(0^-)$$

Mean life $\tau = (0.8954 \pm 0.0004) \times 10^{-10}$ s ($S = 1.1$) Assuming CPT
Mean life $\tau = (0.89564 \pm 0.00033) \times 10^{-10}$ s Not assuming CPT
 $c\tau = 2.6844$ cm Assuming CPT

$\boxed{K_L^0}$

$$I(J^P) = \frac{1}{2}(0^-)$$

$m_{K_L} - m_{K_S}$
 $= (0.5293 \pm 0.0009) \times 10^{10} \text{ } \hbar \text{ s}^{-1}$ ($S = 1.3$) Assuming CPT
 $= (3.484 \pm 0.006) \times 10^{-12}$ MeV Assuming CPT
 $= (0.5289 \pm 0.0010) \times 10^{10} \text{ } \hbar \text{ s}^{-1}$ Not assuming CPT
Mean life $\tau = (5.116 \pm 0.021) \times 10^{-8}$ s ($S = 1.1$)
 $c\tau = 15.34$ m

$$p, N^+ = uud; \quad n, N^0 = udd$$

p

$$I(J^P) = \frac{1}{2}(\frac{1}{2}^+)$$

n

$$I(J^P) = \frac{1}{2}(\frac{1}{2}^+)$$

$$\Lambda^0 = uds$$

Λ

$$I(J^P) = 0(\frac{1}{2}^+)$$

$$\Sigma^+ = uus, \quad \Sigma^0 = uds, \quad \Sigma^- = dds$$

Σ^+

$$I(J^P) = 1(\frac{1}{2}^+)$$

Σ^0

$$I(J^P) = 1(\frac{1}{2}^+)$$

Σ^-

$$I(J^P) = 1(\frac{1}{2}^+)$$

$$\Xi^0 = uss, \quad \Xi^- = dss$$

Ξ^0

$$I(J^P) = \frac{1}{2}(\frac{1}{2}^+)$$

Ξ^-

$$I(J^P) = \frac{1}{2}(\frac{1}{2}^+)$$

43. CLEBSCH-GORDAN COEFFICIENTS, SPHERICAL HARMONICS, AND d FUNCTIONS

Note: A square-root sign is to be understood over *every* coefficient, e.g., for $-8/15$ read $-\sqrt{8/15}$.

$1/2 \times 1/2$	$Y_1^0 = \sqrt{\frac{3}{4\pi}} \cos \theta$	$2 \times 1/2$	Notation:
$\begin{bmatrix} 1 \\ +1 & 1 \\ +1/2 & -1/2 & 1/2 & 1/2 \\ +1/2 & +1/2 & 1/2 & -1/2 \\ -1/2 & -1/2 & 1/2 & 1 \\ -1/2 & -1/2 & 1 \end{bmatrix}$	$Y_1^0 = \sqrt{\frac{3}{4\pi}} \cos \theta$	$\begin{bmatrix} 5/2 \\ +5/2 & 5/2 & 3/2 \\ +2 & +1/2 & 1 & +3/2 & +3/2 \\ +1 & +1/2 & 1/2 & 4/5 & 4/5 \\ +1/2 & +1/2 & 1/2 & 1/2 & 1/2 \\ +1/2 & +1/2 & 1/2 & 1/2 & 1/2 \end{bmatrix}$	$\begin{matrix} J & J & \dots \\ M & M & \dots \end{matrix}$
$1 \times 1/2$	$Y_1^1 = -\sqrt{\frac{3}{8\pi}} \sin \theta e^{i\phi}$	$Y_2^0 = \sqrt{\frac{5}{4\pi}} \left(\frac{3}{2} \cos^2 \theta - \frac{1}{2} \right)$	$\begin{bmatrix} m_1 & m_2 \\ m_1 & m_2 \\ \vdots & \vdots \\ m_1 & m_2 \end{bmatrix}$
$\begin{bmatrix} 3/2 \\ +3/2 & 3/2 & 1/2 \\ +1 & +1/2 & 1 & +1/2 & +1/2 \\ +1 & -1/2 & 1/3 & 2/3 & 3/2 \\ 0 & +1/2 & 2/3 & -1/2 & -1/2 \\ -1 & +1/2 & 1/2 & 1/3 & -3/2 \end{bmatrix}$	$Y_1^1 = -\sqrt{\frac{15}{8\pi}} \sin \theta \cos \theta e^{i\phi}$	$Y_2^1 = \frac{1}{4} \sqrt{\frac{15}{2\pi}} \sin^2 \theta e^{2i\phi}$	Coefficients
2×1	$Y_2^2 = \frac{1}{4} \sqrt{\frac{15}{2\pi}} \sin^2 \theta e^{2i\phi}$	$3/2 \times 1/2$	
$\begin{bmatrix} 3 \\ +3 & 3 & 2 \\ +2 & +1 & 1 & +2 & +2 \\ +2 & 0 & 1/3 & 2/3 & 3 \\ +1 & +1 & 2/3 & -3/2 & -1 \end{bmatrix}$	$Y_\ell^{-m} = (-1)^m Y_\ell^{m*}$	$d_{m,0}^\ell = \sqrt{\frac{4\pi}{2\ell+1}} Y_\ell^m e^{-im\phi}$	$\langle j_1 j_2 m_1 m_2 j_1 j_2 JM \rangle$ $= (-1)^{J-j_1-j_2} \langle j_2 j_1 m_2 m_1 j_2 j_1 JM \rangle$
1×1		$3/2 \times 3/2$	
$\begin{bmatrix} 2 \\ +2 & 2 \\ +1 & +1 & +1 \end{bmatrix}$		$3/2 \times 3/2$	
$2 \times 3/2$		$3/2 \times 3/2$	
$\begin{bmatrix} 7/2 \\ +7/2 & 7/2 & 5/2 \\ +2 & +3/2 & 1 & +5/2 & +5/2 \end{bmatrix}$		$d_{0,0}^1 = \cos \theta$	$d_{1/2,1/2}^{1/2} = \cos \frac{\theta}{2}$
2×2		$d_{1/2,-1/2}^{1/2} = -\sin \frac{\theta}{2}$	$d_{1,0}^1 = -\frac{\sin \theta}{\sqrt{2}}$
$\begin{bmatrix} 4 \\ +4 & 4 & 3 \\ +2 & +2 & 1 & +3 & +3 \end{bmatrix}$		$d_{1,-1}^1 = \frac{1-\cos \theta}{2}$	
$d_{m',m}^j = (-1)^{m-m'} d_{m,m'}^j = d_{-m,-m'}^j$		$d_{1/2,1/2}^{1/2} = \cos \frac{\theta}{2}$	
$d_{2 \times 3/2}^j = \frac{1+\cos \theta}{2} \cos \frac{\theta}{2}$		$d_{1/2,-1/2}^{1/2} = -\sin \frac{\theta}{2}$	
$d_{3/2,1/2}^{3/2} = -\sqrt{\frac{1+\cos \theta}{2}} \sin \frac{\theta}{2}$	$d_{2,2}^2 = \left(\frac{1+\cos \theta}{2} \right)^2$	$d_{1,0}^2 = \frac{1+\cos \theta}{2}$	
$d_{3/2,-1/2}^{3/2} = \sqrt{\frac{1-\cos \theta}{2}} \cos \frac{\theta}{2}$	$d_{2,1}^2 = -\frac{1+\cos \theta}{2} \sin \theta$	$d_{1,1}^2 = \frac{1+\cos \theta}{2} (2 \cos \theta - 1)$	
$d_{3/2,-3/2}^{3/2} = -\frac{1-\cos \theta}{2} \sin \frac{\theta}{2}$	$d_{2,0}^2 = \frac{\sqrt{6}}{4} \sin^2 \theta$	$d_{1,0}^2 = -\sqrt{\frac{3}{2}} \sin \theta \cos \theta$	
$d_{1/2,1/2}^{3/2} = \frac{3 \cos \theta - 1}{2} \cos \frac{\theta}{2}$	$d_{2,-1}^2 = -\frac{1-\cos \theta}{2} \sin \theta$	$d_{1,-1}^2 = \frac{1-\cos \theta}{2} (2 \cos \theta + 1)$	
$d_{1/2,-1/2}^{3/2} = -\frac{3 \cos \theta + 1}{2} \sin \frac{\theta}{2}$	$d_{2,-2}^2 = \left(\frac{1-\cos \theta}{2} \right)^2$	$d_{0,0}^2 = \left(\frac{3}{2} \cos^2 \theta - \frac{1}{2} \right)$	

Figure 43.1: The sign convention is that of Wigner (*Group Theory*, Academic Press, New York, 1959), also used by Condon and Shortley (*The Theory of Atomic Spectra*, Cambridge Univ. Press, New York, 1953), Rose (*Elementary Theory of Angular Momentum*, Wiley, New York, 1957), and Cohen (*Tables of the Clebsch-Gordan Coefficients*, North American Rockwell Science Center, Thousand Oaks, Calif., 1974).